

„Stanje objekata SPC u Hrvatskoj“, dr Milovana Radakovića i dr Vidoja Golubovića „Zebrnjak u kolektivnom zaboravu nacije“ i mr Đorđija M. Ostojića „Zapušteni spomenici na Jabuci“.

Drugi deo *Dobrovoljačkog glasnika* nastoji da vrati sve one rubrike koje su krasile ovo glasilo u „najslavnijim danima kada je Udruženje vodio Milorad Manić“ i tu su sledeći podnaslovi: Ličnosti Dobrovoljačkog pokreta, Večno žive srpske legende (Živko G. Pavlović – đeneral i akademik), Podvizi, sećanja, zapisi, Dobrovoljci nisu bili samo ratnici (Stevan Jakovljević – Dobrovoljac, srpski oficir i pisac), Izvorna dokumenta dobrovoljačkog pokreta, Potomci dobrovoljaca, Aktivnosti Udruženja i organizacija, Predstavljanje srodnih organizacija (Matica srpska), Kultura, Prelistavanje domaće štampe („Pravda“, „Obrana“), Prikazi novih knjiga (ak. Vlado Strugar: „Vladari Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca“ i prof. dr Đorđe Stanković: „Zaboravljeni ratnici“) i Pisma čitalaca. Na kraju *Glasnika* ostavljen je prostor i za Pomenik u kojem su dati nekrolozi uvažanim ličnostima: Milenku Gakoviću (1924–2011) i poslednjem srpskom polihistoriku Bogumilu Hrabaku (1927–2010).

Saradnici Instituta za savremenu istoriju iz Beograda, a posebno direktor Instituta prof. dr Momčilo Pavlović, uvek ističu da je saradnja Udruženja ratnih dobrovoljaca 1912–1918, njihovih potomaka i poštovalaca i Instituta za savremenu istoriju višedecenijska i izuzetno plodna. Institut visoko vrednuje i podržava Udruženje u onoj meri u kojoj se ono bori da unapređuje srpsku historiografiju u oblasti istraživanja specifičnih tema – dobrovoljačkih jedinica i uloge pojedinca u ukupnoj srpskoj istoriji, odnosno dokle čuva i neguje tradicije dobrovoljaštva na ovim prostorima, kulturu sećanja, kao i spomenike u Srbiji i na Balkanu. Raniji predsednici Udruženja i pogotovo sadašnji rado su viđeni gosti u Institutu radi izrade zajedničkih planova i razmene misli. I što je najvažnije, Institut za savremenu istoriju sa posebnom pažnjom prati delatnost *Dobrovoljačkog glasnika*, a s tim u vezi i rad Udruženja ratnih dobrovoljaca 1912–1918, njihovih potomaka i poštovalaca, o čemu svedoči i veoma uspešan skup održan 16. juna 2011. u Beogradu, u Parohijskom domu kraj Hrama Svetog Save na Vračaru, u čijem radu je učestvovao i Njegova ekscelencija, ambasador Ruske Federacije u Beogradu Aleksandar Konuzin.

Miomir Gatalović

ŽUPSKI ZBORNİK. Časopis za istorijska, kulturološka i prirodna istraživanja Župe, godina V, br. 5, Zavičajni muzej Župe, Aleksandrovac 2010, 294 str.

Novi broj *Župskog zbornika – Časopisa za istorijska, kulturološka i prirodna istraživanja Župe*, objavljen u Aleksandrovcu 2010. godine u izdanju Zavičajnog muzeja Župe, potpisuju urednici dr Dragomir Bondžić i Ivan Brborić. Po svojoj strukturi Zbornik je podeljen na šest celina i to su: Članci i rasprave, Prilozi, Građa, Eseji, Prikazi i kritike i Hronika. Na kraju dat je i opširan spisak saradnika čiji su radovi objavljeni u ovom broju.

U rubrici Članci i rasprave *Župski zbornik* broj 5 donosi niz izuzetnih naslova. Miroljub A. Milinčić, Dejan S. Šabić, Miloš Mršović, Bojan Vračarević pišu o *Razvojnim izazovima Srbije: Mogućnostima primene geografskih informacionih sistema u rešavanju geoprostornih problema Opštine Aleksandrovac*, dok Miroljub A. Milinčić, Dejan Sandić, Ivan Potić i Jelena Stanimirov obrađuju temu *Rečne mreže Opštine Aleksandrovac*. Oba rada bogato su ilustrovana grafikonima i statističkim pregledima. Dušan Rašković, Neda Dimovski i Sanja Crnobrnja istražuju *Ranovizantijsko utvrđenje Gradište u Ljubincima – Župi Aleksandrovačkoj*, Mirjana Ivezić Gašić *Tradicionalno narodno graditeljstvo na padinama istočnog Kopaonika*, što je sve potkrepljeno brojim fotografijama arheoloških predmeta i sačuvanih građevina. Istorijom prve polovine 20. veka bave se Milovan Sekulić u radu *Tri akcionarske banke u Brusu 1909–1941*, Ljubinka Škodrić *„Nedićev dečji grad“ u Obiliću kod Kruševca* i Ljubomir Petrović *Kontrola komunista nad privredom i industrijom Kruševca i okoline 1945. iz perspektive lista „Pobeda“*. Istoriju druge polovine 20. veka proučava Slobodan Selinić u istraživanju *Kruševački srez i poseta predsednika Josipa Broza Tita Kruševcu 1961. godine*. Posebno su značajne i teme Milovana Veličkovića *Prehrambeno-tehnološka i lekovita svojstva koštičavih vrsta voća*, Zorana Jovanovića, Bratislava Ćirkovića i Nebojše Deletića *Tehnologija gajenja vinove loze u Župskom vinogorju*, kao i Bojane Radenković Šošić i Sonje Prentović *Brendiranje gradova kao malih turističkih destinacija*.

U rubrici Prilozi – istraživanja objavljuju Ilija Jokanović *Prilog proučavanju magijske upotrebe metalnih predmeta iz zbirke Zavičajnog muzeja Župe*, Ivan Brborić *Posete kneza*

Milana i kralja Aleksandra Obrenovića Župi i Milovan Matić Planinarsko-skijaška društva u Brusu 1910–2010. U okviru Građe ističu se radovi Miloša M. Markovića *Miloš Obilić iz Župe* i Dragomira Bondžića *Iz istorije Lovačkog udruženja u Aleksandrovcu između dva svetska rata.* Pri tome Dragomir Bondžić na kraju svog rada donosi niz ilustrativnih arhivskih materijala koji mogu poslužiti kao odličan uvid u stanje materije i upotpunjuju sliku o izloženoj temi. U odeljku Eseji dati su tekstovi Milosava Buce Mirkovića *Te 1932. godine...*, kao i Marije Ilić *Velika Vrbnica u Župi Aleksandrovačkoj – književni prikaz „Prve brazde“.*

Veoma je inspirativan deo *Župskog zbornika* pod nazivom Prikazi i kritike, koji otkriva niz važnih izdanja za proučavanje istorije, kulture i prirode Župe. Tako Ivan Brborić donosi dva prikaza: *Milovan Matić, Hronologija Brusa i Kopaonika* (Centar kulturne delatnosti i bibliotekarstva, Skupština opštine Brus, Brus 2010, 234) i *Živomir Milenković, Župljani za nezaborav* (Fakultet za sport i fizičko vaspitanje Univerziteta u Prištini, Leposavić 2010, 274). Sanja Crnobrnja takođe predstavlja dva izdanja: *Dragiša Milosavljević, RATAJE, Biblioteka „Hronike sela“*, (Kulturno-prosvetna zajednica Srbije, Istorijski arhiv Kruševac, Beograd 2009, 796) i *Dragoslav Aleksić, Gorani sa šumama i vodama*, (Istorijski arhiv Kruševac, Kruševac, 2010, 166), dok Aleksandar Stojanović prikazuje *Karadžić – Časopis za istoriju, etnologiju, arheologiju i umetnost, nova serija, broj 2.*

Na kraju *Župskog zbornika* broj 5 data je Hronika u okviru koje su elaborirani sledeći naslovi: Koznik – Grad vitezova, Međunarodni festival klasične muzike „CosArt 2010“, Saradnja Zavičajnog muzeja Župe sa ustanovama i pojedincima u 2010. godini, Značajne godišnjice u Župi 2010. godine, kao i Hronika Crkvene opštine Aleksandrovac 2010. godine. Kada je u pitanju saradnja Zavičajnog muzeja Župe i Instituta za savremenu istoriju iz Beograda od važnosti je pomenuti promociju četvrtog broja *Župskog zbornika* 14. maja 2010. u Muzeju vinarstva i vinogradarstva, na kojoj su govorili direktor Instituta prof. dr Momčilo Pavlović i naučni saradnik Instituta dr Dragomir Bondžić. Institut za savremenu istoriju će nastaviti da održava plodnu saradnju sa *Župskim zbornikom*, jer je u pitanju časopis od izuzetnog značaja kako za proučavanje istorije Župskog kraja tako i za mnogo šira istorijska, kulturološka i prirodnačka istraživanja koja nastoje

da otrgnu od zaborava sve ono najvrednije iz srca Srbije.

Miomir Gatalović

Slobodan Selinić, Dušan Bajagić, JUGOSLAVIJA I SVET 1945–1950. HRONOLOGIJA, Beograd, Institut za noviju istoriju Srbije, 2010, 483 str.

Za svako istoriografsko istraživanje, dublju analizu i iznošenje rezultata veliku pomoć može pružiti sažet, sistematski i precizan hronološki niz osnovnih ili odabranih događaja u određenom hronološkom, geografskom ili tematskom okviru. Nizovi događaja izneti u hronologijama mogu biti prethodnice dubljih i detaljnijih istraživanja i korisni pomoćni priručnici, oslonci i putokazi tokom istoriografskog rada. Takav oslonac, putokaz i pomoć za istraživanje jugoslovenske i međunarodne istorije prvih godina posle Drugog svetskog rata nudi hronologija događaja u Jugoslaviji i svetu od 1945. do 1950. autora Slobodana Selinića i Dušana Bajagića.

Autori su u *Predgovoru* (7–22) dali osnovne podatke o motivima i metodologiji kojom su rukovođeni prilikom izrade Hronologije, izneli sažetu sliku posleratnog sveta, Evrope i Jugoslavije, predstavili izvornu osnovu knjige i osnovne poteškoće tokom njenog nastanka. Hronologija je nastala kao deo projekta na kojem je od 2003. godine radila grupa istraživača okupljena oko Katedre za istoriju Jugoslavije, sa ciljem da se priključi svetskim trendovima u izučavanju istorije Hladnog rata i posebno uloge Jugoslavije u hladnoratovskom svetu. Osnovnu karakteristiku perioda Hladnog rata predstavlja blokovska podeljenost Evrope i sveta koja se iskristalisala upravo u prvim godinama posle Drugog svetskog rata obuhvaćenim u hronologiji. U tom periodu komunisti su došli na vlast i proširio se uticaj Sovjetskog Saveza u zemljama Jugoistočne Evrope, dok su se zapadne kapitalističke zemlje okupile oko SAD suprotstavljajući se daljem širenju sovjetskog uticaja. Ideološko-politički sukob dve strane se odvijao na više nivoa i na raznim stranama sveta, kroz diplomatske igre, diskusije u OUN, rešavanje problema proisteklih iz tek završenog svetskog rata (status Austrije i Nemačke, reparacije, itd.), suočavanje sa novonastalim problemima proisteklim iz antikolonijalnih pokreta u Aziji i Africi i sa opasnostima od atomskog oružja, mešanje u građanski rat u Grčkoj i Kini i izrael-